

הסדרי ראייה בהלכה

הרב דוד בן חיי, מו"צ דק"ק "אהל אברהם" גבע"ז.
מנהל בית ההוראה "שערי הלכה ומשפט" ובית ההוראה "שלמות המשפחה".

אחד הנושאים איתם צריכים בני זוג להתמודד בעקבות גירושין, הוא הסדרי ראייה. מטבע הדברים הנושא מעורר לא מעט רגשות וקשיים ונקודת המוצא היא שעל ההורים לשים את הדגש העיקרי על טובת הילד. לבית ההוראה הובא מקרה בו אחד מבני הזוג נמנע מלהביא את הילדים לפגישה עם בן הזוג הגרוש בטענה שיש בזה איסור ייחוד על פי ההלכה, ונדרשנו לבחון האם יש באמת מקור הלכתי לטענה זו.

שגירש אשתו מן הנשואין, לא תדור עמו בחצר שמא יבואו לידי זנות וכו' עיי' שם. והטעם כמו שכתבו רבותינו בגמ' (כתובות פב) המגרש אשתו לא תינשא בשכונתו לפי שמכירה ברמיזותיו ויבואו לדבר עבירה ע"כ ועיי' במה ש' ה"ז (שם ס"ק טז). מוכח שאיסור ייחוד בין איש ואשה שהיו נשואים והתגרשו חמור יותר מאשר ייחוד בין רווקים פנויים וגזרו בו יותר מחשש שיגיעו לידי מכשול משום שמכירים זה את זה ויש ביניהם חיבת עבר. כל האמור הוא דווקא באופן שעברו בני הזוג על גדרי הייחוד שגדרו חז"ל, דהיינו שיהיו שניהם במקום אחד שאם ירצה לבעול לא יראה אותו אדם כגון בדרכים או בחדרים סגורים כשאינן שם אדם, וכמו שפסק הש"ע (סימן קמט סעיף ב) דהאיסור הוא דווקא שנתייחדו עיי' שם. ועיי' עוד בספר משנת הייחוד (עמ' ל). אך אם ישמרו על גדרי הייחוד מותרים הם להיפגש על מנת להעביר את הילדים ביניהם ולהשלים את הסדרי הראיה וכדומה לזה.

יתרה מזו עיי' למה שפסק הרמ"א (חלק אבן העזר סימן קיט סעיף ח) שמותר לגרוש להיכנס לבית גרושתו הואיל ואינו דר שם ואינו נושא ונותן עימה עיי' שם. וכן הסכימו עמו רוב האחרונים. אומנם על פי מה שפסק הב"י וחלק על דברי הרמ"א אסור להיכנס לביתה, אך אם יפגשו במקום בו לא יהיה חשש לייחוד ויש אנשים שיכולים לעבור שם בכל רגע כגון רשות הרבים וכדו' ויעבירו ביניהם את הילדים בודאי שאף הב"י מודה בזה.

לכן העולה מכל האמור הוא שלא ימנעו ההורים שהתגרשו מפגישה עראית עבור הילדים כמו שמוכח בדברי תרומת הדשן (סימן רמג) שקשר אקראי ולא על בסיס קבוע מותר. ובלבד שלא יגיעו יחד למקום המפגש אלא כל אחד יגיע לבדו כמו שמוכח מפסק הש"ע (סימן קיט סעיף ט). לכן אם יפגשו מתחת לבית או בגן ציבורי אף ששניהם נוכחים בזמן הפגישה הדבר מותר. ואף אם יכנס לביתה באופן שיהיה שם אדם נוסף כגון ילד גדול או שאר קרובים או עובד רווחה באופן שאין איסור ייחוד על פי דיני השולחן ערוך כגון שהדלת פתוחה ואינה נעולה וכדו' יש לו על מי שיסמוך אך לא יעשו כן לכתחילה.

התורה הזהירה על איסור קירבה בין איש ואשה פנויים שנאמר (ויקרא יח פסוק ו) "לא תקרבו לגלות ערוה". קירבה זו פירשו רבותינו לגבי איסור ייחוד בין גבר ואשה פנויים. רוב הפוסקים נקטו שאיסור ייחוד בין איש לאשה הוא איסור תורה, כ"כ הרשב"א (בתו' ח"א סימן תקפז) והסמ"ג (לאוין קכו) וספר החינוך (מצוה קפח) והרמב"ן (ספה"מ שורש ג עיקר שלישי), וע"ע לרא"ש (ס' הלכ' נדה) וברבי"ש (סימן תכה), וכ"פ הש"ע (סימן כב ס"א) אסור להתייחד עם ערוה מהעריות בין זקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה וכו'.

ועיין עוד למה שפסק הש"ע (סימן כא סעיף א) צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד. ואסור לקרוץ בידיו או ברגליו ולרמוז בעיניו לאחד מהעריות. ואסור לשחוק עמה, להקל ראשו כנגדה או להביט ביופיה. ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור. ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. ואסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה, אפי' אינם עליה, שמא יבא להרהר בה עכ"ל. נמצנו למדים שיש לאדם להרחיק עצמו מן הנשים הפנויות בשני אופנים, האחד שלא יתייחד עימה ולא רק זאת אלא ירחיק עצמו מכל שחוק או רמז וכן לא יביט בה כדי לא להרהר ביופיה.

כל אשה פנויה היא כל שלא נישאה לו והרי היא בגדרים הנזכרים וישמר מן הכיעור ומן הדומה לו. [על אף שאיסור אשה פנויה שהיא נמצאת בזמן טהרה הוא מדרבנן כאשר גזרו עליו דוד המלך ובית דינו כדאיתא בגמ' סנהדרין כא ע"ב מ"מ אשה פנויה שהיא נדה אסורה מן התורה כמו שכ' הריב"ש סימן תכה וכאמור וכן משמעות הש"ע ס"א כאמור ועיי' בס' משנת הייחוד עמוד מט לרה"ג משה פנירי שליט"א].

איסור ייחוד הוא בין לאיש ובין לאשה שאין לה להתייחד עם איש פנוי שאינו בעלה כמו שפסק הש"ע (סימן כב סעיף יא) וז"ל שלא גזרו אלא על ייחוד אשה הראויה לביאה וכו' ואין חילוק ביניהם בדין זה.

מכל האמור מוכח שיש לאיש ואשה הפנויים להיזהר מדיני ייחוד באופן גורף. איש ואשה גרושים דינם כפנויים לעניין זה ואף חמור עוד יותר כמו שפסק הש"ע (אבן העזר סימן קיט סעיף ז) וז"ל מי

הרב דוד בן חיי נותן מענה בבית ההוראה "שערי הלכה ומשפט"
ימים א'-ה' בין השעות 08.00-10.00, 13.00-16.00, 19.00-20.00, 23.00-00.00
מוצ"ש: שעה אחרי צאת השבת עד 00:00.

בית הוראה ארצי לשאלות בהלכה ויעוץ בענייני משפחה
מענה אישי, מקצועי וללא עלות
www.shoam.org.il *2873